RECENZE KNIHY

P. SCHNEIDER A A. KOHMÄSCHEROVÁ: ČO MÔŽEM ROBIŤ, AK SA MOJE DIEŤA ZAJAKÁVA?

PhDr. Jan Dezort, Ph.D.
ORL A LOGOPEDIE s.r.o., Josefská 425/27, 602 00 Brno
jandez@post.cz

PhDr. Jan Dezort, Ph.D.

Dostal jsem do ruky knihu, která byla poprvé vydána v Německu v roce 2017. Nám je jazykově nejbližší její slovenská verze (2019). Autory jsou Peter Schneider a Anke Kohmäscherová, němečtí balbutologové, kteří se přesně na 100 stranách snaží pomoci dětem a jejich rodičům pochopit problém koktavosti. A podle nadšených zahraničních ohlasů se jim to podařilo. Podívejme se na jejich úspěšnou publikaci podrobněji.

Kniha je přehledná, graficky dobře zpracovaná a doprovází ji milé ilustrace. Měl jsem možnost autora Petera Schneidera osobně poznat na jeho workshopu. Je to nesmírně empatický, přátelský, vlídný, vtipný kolega a přesně taková je i tato kniha. Je psána srozumitelně, jasně, strukturovaně, a přitom je až s podivem, jaké množství informací podává. Nejedná se o knihu, která mechanicky opakuje znalosti minulého století, ale stručně a poutavě nám představuje poslední poznatky našeho oboru. A bere to poctivě od začátku, tedy: co je to koktavost, proč dítě začíná mluvit neplynule, jak na to reagovat, či popisuje faktory, které ovlivňují plynulost řeči. Možná budete mít chuť tyto kapitoly přeskočit, protože je přece známe a slyšeli jsme je mnohokrát. Já doporučuji to nedělat, protože se ochudíte o aktuální poznatky našeho oboru, které jsou navíc formulovány tak, aby byly srozumitelné a čtenář je snadno pochopil. Nechybí kapitola o obtížích, které tato diagnóza přináší ve školním prostředí, dotýká se i tématu šikany a práce s učiteli. Kapitola Mýty a fakta stále dokola připomíná, jak je v našem oboru nutné oddělit staré, již překonané poznatky od nových. Je vidět, že to není problém jen v českém kontextu. Snad to pomůže nejenom našim Mikulášům a čertům, kterými jsou rodiče balbutiků stále strašeni. Každá kapitola je na konci doplněna stručným shrnutím probraného obsahu. Za velice pěkně zpracovanou považuji kapitolu věnovanou terapiím, kde je jejich stručný přehled. Rodič tak ví, co má od logopedie očekávat. Jsou zde zmíněny jen ty terapie, které podléhají evidence-based practice, a mají tedy ověřenou účinnost. Ve stručnosti zmiňme například jen Palin parent-child interaction therapy a Lidcombe program. Jsou zde zastoupeny terapie na principu jak Fluency shaping, tak Stuttering modification, žádná není upřednostněna, protože středobodem je dítě a to, jak mu pomoci, a ne ambice terapeuta. Najdeme zde i kapitolu, kde může rodič najít další informace, které jej zajímají, a kde může najít logopeda, který se na plynulost řeči zaměřuje. Bohužel se jedná o odkazy na anglické a německé webové stránky. Autoři se nebojí ani kritiky vlastních řad, a tak nabízejí rodičům kapitolu s radami, jak rozpoznat dobrou terapii koktavosti. Je zřejmé, proč to dělají, a to z lásky k oboru, z úcty k rodičům, a hlavně s cílem maximalizovat pomoc jejich dětem. To je vlastně to, co považuji za největší přínos celé publikace. V pozadí to vidíme v každé kapitole, tedy obrovskou vnímavost, pochopení, cit pro rodiče a jejich děti procházející kritickým obdobím, které je může ovlivnit na zbytek života. Autor neslibuje nemožné, ale na podkladě posledních poznatků pravdivě a srozumitelně informuje o problematice.

V českém prostředí se jedná o osvěžující čtení, protože kořeny naší péče o malé balbutiky stále vycházejí z Johnsonovy diagnosogenní teorie vzniku koktavosti (1942). Zde se nadále hledá vnější příčina koktavosti nejčastěji v nějaké negativní události, či je nějak spjata s rodiči, doporučuje se o koktavosti s dětmi nemluvit a za nejpokročilejší terapeutické techniky považujeme dechová cvičení, vázání slov či rytmizace. Naštěstí můžeme našim klientům již dávno nabídnout něco jiného. Pro ty, co teprve hledají cestu ze zažitých stereotypů, nabízí tato kniha ideální odrazový můstek díky své srozumitelnosti a názornosti. Nicméně opět připomínám, že se jedná o knihu pro rodiče, proto nečekejte vědecký text.

Je poznat, že autoři jsou zkušení profesionálové, protože otázky a odpovědi, které nám kniha dává, jsou přesně ty, které nám kladou rodiče dětí s koktavostí v naší každodenní praxi.

Pro koho je kniha určena? Primárně ji autoři psali pro rodiče, ale já ji doporučuji každému, koho problematika koktavosti zajímá. Studentům logopedie poskytne pěkný úvod do problematiky, pedagogům a mladším logopedům rozšíří vzdělání a zkušeným klinickým logopedům s dlouholetou praxí poskytne možnost si zopakovat své znalosti, případně ukáže alternativu. Pozor, nejedná se o odbornou vědeckou literaturu (pro další informace zde ale nechybějí odkazy k podrobnějšímu studiu), text ani tak nebyl zamýšlen. Přesto ledaskterou odbornou publikaci strčí do kapsy.

Je to úžasná kniha a při čtení se nebudete nudit, nezbývá proto než ji doporučit naší odborné obci. Jistě nebude na škodu ani to, že je ve slovenštině. Třeba se jednou dočkáme i české verze.

Na závěr nezbývá než poděkovat autorům za jejich práci, SAL, která umožnila vydání této knihy, a především Dr. Lacikové, bez jejíž práce a úsilí by slovenská verze nikdy nevznikla.

Literatura

SCHNEIDER, P., KOHMÄSCHEROVÁ, A., 2019. *Čo môžem robiť, ak sa moje dieťa zajakáva*? Bratislava: Slovenská asociácia logopédov. ISBN: 978-80-973363-0-1.